

FINA MULÀ BLAYA

Entre el comiat i la vida

EL TESTIMONI DE FAMÍLIES
QUE HAN VISCUT UN DOL PERINATAL

eg

EDITORIAL GAVARRES

Entre el comiat i la vida

Fina Mulà Blaya

Entre el comiat i la vida

EL TESTIMONI DE FAMÍLIES
QUE HAN VISCUT UN DOL PERINATAL

eg

EDITORIAL GAVARRES

Entre el comiat i la vida

© D'aquesta edició:
Editorial Gavarres
Germà Agustí, 1
17244 Cassà de la Selva
www.grupgavarres.cat

© Del text: Fina Mulà Blaya
© Del pròleg: Natàlia Artigas Graells
© Del postfaci: Marta Masó Puig
© De l'epíleg: Lluç Salellas Vilar
© Il·lustracions: Dolors López

Assessorament lingüístic: Anna Pi Vilà
Projecte gràfic: Editorial Gavarres (Jon Giere i Edu Vidiella)

Impressió: Nexè Impressions
Tiratge: 800 exemplars
DL: Gi-934-2026
ISBN: 978-84-19292-53-7

Primera edició: juny de 2026

Qualsevol forma d'explotació d'aquesta obra, en especial la seva reproducció, distribució, comunicació pública o transformació, només es pot dur a terme amb l'autorització dels seus titulars, llevat excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics) si necessiteu fotocopiar, escanejar, distribuir o posar a disposició algun fragment d'aquesta obra (www.cedro.org; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

SUMARI

- 7** Pròleg / Natàlia Artigas Graells
- 10** Introducció
- 13** Al bell mig del cor matern
- 23** «Haviem sigut pares de la mort»
- 33** $1 + 1 = 3$
- 45** «Un dia és viu i al següent és mort»
- 55** La Puça
- 69** «Viuràs en cada batec del meu cor»
- 81** El mag Tevi
- 95** 500 grams
- 105** La casa de l'Elna
- 115** Postfaci / Marta Masó Puig
- 117** Epíleg / Lluç Salellas Vilar
- 120** Cloenda
- 122** Agraïments

PRÒLEG

La mort d'un fill a l'inici de la vida és un esdeveniment absolutament colpidor que sacseja la vida present i desdibuixa les expectatives de futur. El dolor pot ser tan punyent que, inicialment, pot semblar impossible de processar i, per tant, d'elaborar.

El dol perinatal no només es plora amb llàgrimes, sinó també amb profunds silencis, amb preguntes sense resposta, amb uns braços buits que volien maternar. És una experiència que necessita ser compartida, acompanyada, sostinguda per abraçades, mirades compassives, paraules tendres, respectuosos silencis i, sobretot, que aquesta criatura anhelada sigui reconeguda en un entorn en què sovint és invisibilitzada o silenciada.

És un procés únic per a cada individu, que pot despertar tota mena de sentiments —culpa, solitud, ràbia, amor infinit— i una certa necessitat d'aconseguir donar sentit a un fet que sembla incompreensible. No es tracta d'oblidar, sinó de recordar d'una altra manera: de recordar i d'integrar l'absència per continuar estimant, perquè el vincle no mor amb la mort, només es transforma.

Durant els anys que fa que desenvolupo la meva tasca professional com a psicòloga, he tingut el privilegi d'acompanyar dones i les seves parelles en el complex camí del dol, essent testimoni de com, tot i la tragèdia, d'ells també sorgeix una gran fortalesa, una resiliència extraordinària i un amor infinit per a la seva criatura.

Com es pot estimar tant algú amb qui s'ha compartit un temps tan breu de la vida? És una pregunta recurrent entre les mares que acompanyo en el seu procés d'elaboració del dol davant la pèrdua de la seva criatura. Perquè l'amor no es mesura en set-

manes; hi ha vincles que neixen abans que la vida arribi a fer-se visible, vincles que es trenen des del desig, des de l'esperança i la il·lusió, molt abans que el test d'embaràs marqui positiu.

Amb la Fina Mulà, autora del llibre, ens coneixem i som amigues des de fa anys. És una persona amb una gran sensibilitat i una riquesa espiritual immensa. La vida no sempre li ha estat favorable i ha hagut de treballar intensament els seus propis dols. Diria que el seu treball personal l'ha feta especialment sensible al propi dolor, per poder sentir i empatitzar, també, amb el dolor aliè. És pel propi bagatge personal, vital, íntim que ha estat sempre tan sensible al dol de les persones que han viscut i viuen la pèrdua. Juntes hem compartit llargues converses sobre el sentit de la vida i la mort, i hem brindat, en ocasions ben celebrades, pel misteri de l'existir. Cada 15 d'octubre, Dia Mundial del Dol Perinatal, hem caminat juntes pels camins solidaris de la sensibilització i la visibilització de la mort perinatal, impulsant i participant del Dia del Record, en memòria als nadons que ens han deixat, tan paela, la seva absència. El que mai no m'hauria esperat era que, un dia, la Fina sentís la necessitat d'escriure i relatar aquestes històries de dols invisibles per presentar-los davant els ulls del món i plasmar-les en un llibre per fer-les immortals.

Com era d'esperar, la seva proposta em va entusiasmar de seguida. Em va semblar una gran oportunitat per a algunes de les persones que he anat acompanyant en el seu procés de dol al llarg d'aquests anys. Si a l'acte noble i generós de comprometre's amb la sensibilització i visibilització d'aquests tipus d'històries hi afegim que la Fina té un talent innat per a l'escriptura –per la seva amplitud de vocabulari, per la tendresa amb la qual mira el món i la suavitat amb què el relata– tenim el resultat: un recull d'històries que ens parlen de reconfigurar-nos després de la devastació. Amb una narrativa acollidora, íntima, valenta i, sobretot, respectuosa, qui s'hi podia negar?

Aquesta em va semblar una bona oportunitat per donar veu a allò que tantes vegades ha restat en silenci, una opció no només per donar llum a un dol que s'ha fet en la nostra societat tan

tabú, sinó també una boníssima ocasió per poder deixar ben manifest l'esforç de resiliència d'unes famílies que emanen amor infinit cap als seus nadons absents.

Aquest llibre no només és un recull de relats de persones que van decidir viure el seu procés de dol de manera conscient i transformadora, sinó que també és un testimoni a l'esperança que pot sorgir fins i tot en els moments més dolorosos. Aquí hi llegireu nou històries reals de vida, de tendresa i de resiliència. Són relats que traspuen la força de l'amor que persisteix, malgrat l'absència, escrits amb cura i amb la voluntat de trencar silencis, de donar veu a les experiències viscudes per persones de carn i ossos i cor. Aquest llibre vol obrir un espai que ens convida a contactar i a reconèixer els nostres dols, siguin els que siguin, amb la conclusió clara que els esdeveniments ens marquen profundament, i que d'aquestes marques, portant-les sense oblidar-les, fan que les podem integrar i ens construeixen.

Gràcies a les famílies que heu volgut parlar de les vostres històries, perquè, amb la vostra generositat i valentia, podem aprendre del vostre bagatge. Gràcies, molt especialment, a l'autora per la sensibilitat i delicadesa amb què ha sabut acollir, escoltar i narrar les històries; em consta que per moltes famílies ha estat una experiència catàrtica i sanadora. Gràcies a tu, lector o lectora, per acollir aquestes pàgines amb el cor disponible, obert i receptiu. Tant de bo que aquest llibre contribueixi a desgastar els murs de tants silencis, a mantenir l'esperança viva i a sensibilitzar aquesta nostra societat que ha après amb massa facilitat a acomodar en l'oblit tot allò que l'incomoda.

Natàlia Artigas Graells

Psicòloga clínica i perinatal del servei de neonatologia, obstetrícia i pediatria de l'Hospital Josep Trueta de Girona i coordinadora de l'equip de psicologia del mateix hospital. És presidenta de l'associació de suport al dol perinatal Bressols

INTRODUCCIÓ

El dol perinatal és una de les experiències més traumàtiques i esquinçadores que una persona pot enfrontar. La pèrdua d'un fill durant l'embaràs o poc després del naixement deixa una empremta inborrable en el cor dels qui l'esperen amb amor i esperança. No obstant això, tot sovint aquest dol és invisibilitzat, minimitzat, silenciats i, sobretot, incomprès per la societat, cosa que pot fer que qui el transita se senti encara més sol davant d'aquest dolor.

Aquest llibre neix com un espai d'acompanyament, un refugi en què les històries busquen donar veu a allò que moltes vegades sembla inexpressable. Aquí s'hi poden llegir relats verídics de famílies que han passat per una experiència de pèrdua en dol perinatal i que, fent un gran treball, han sabut transformar el dolor i la desesperació cap a l'amor més incondicional.

Tal vegada pot ajudar a sentir-nos menys sols i més acompanyats; potser, en algun cas, fins i tot veure'ns-hi reflectits i ajudar-nos a transitar aquest procés amb amor. Pot també ajudar el fet de veure la pròpia història acompanyada d'altres amb la mateixa forma, a sentir-nos part d'un col·lectiu o una comunitat a qui la nostra societat encara no ha trobat el lloc on ubicar. Perquè sí, perquè la mort, sigui quina sigui, sempre ens incomoda i ens compromet a fer un exercici de valentia per no mostrar al món les nostres pors i inseguretats més acèrrimes, aquelles que traguem amagades dins nostre, aquelles que socialment no són ben vistes.

No hi ha un sol camí pel dol, cada un és diferent i singular, ni hi ha cap temps establert per sanar una ferida com aquesta, però

he pogut constatar –gratament– en parlar amb les famílies, que existeix la possibilitat de trobar un camí de llum al bell mig d’una pèrdua tan sensible. M’agradaria dir-te que si estàs llegint aquestes pàgines perquè has viscut la pèrdua d’un nadó, sàpigues que el teu dolor és vàlid, que el teu amor no s’esvaeix amb la seva absència i que no estàs sola o sol en aquest tros de vida. I si ets aquí per ajudar i acompanyar algú en el seu dol, gràcies per obrir el teu cor i buscar comprendre.

Tant de bo que les històries d’aquest llibre i les seves paraules siguin un bàlsam, una abraçada encara que sigui en la distància i un recordatori que l’amor va més enllà de la vida. Si alguna vegada sents tristesa o sents que el pes de la soledat i la melangia t’abracen massa fort, agafa aquest llibre entre les mans, tanca els ulls, acosta’l al pit i notaràs com, enmig del silenci que dona l’abraçada, pots sentir el vibrar de tots els cors que hi bateguen.

Fina Mulà Blaya

La Laura amb en Pol al bell mig del cor matern.

Al bell mig del cor matern

El dia que vaig fer la primera entrevista amb la Laura vàrem arribar deu minuts tard totes dues. El bar on havíem quedat era tancat. De cabells llargs i negres, pell molt llisa i sense cap arruga, amb una mirada neta i transparent d'aquelles que a mi m'agraden, no em va costar gens connectar amb ella. Ho feia fàcil, de seguida m'hi vaig sentir còmoda, amb aquella manera seva, franca, senzilla i tendra com només ho pot fer una mare, d'explicar la mort d'un fill, en Pol.

Començaven a brotar les flors d'aquella esperada primavera i el sol del migdia encetava les primeres espurnes d'escalfor. Estava tot preparat, tot a punt per donar la benvinguda al primer fill de la Laura i l'Eloi. La Laura portava un embaràs saludable malgrat patir el que, mèdicament, s'anomena una doble alteració de la coagulació, és a dir, una alteració en el factor V de Leiden, responsable de la coagulació, i una altra alteració en el factor Von Willebrand, responsable de la fluïdesa sanguínia.

En qualsevol cas, els futurs pares eren coneixedors d'aquella dificultat afegida que presentava el cos de la Laura. Ella ja s'ho

havia fet mirar prèviament i aquesta circumstància peculiar no impedia que pogués tenir una gestació normal, sempre que estigués sota la supervisió de professionals que portessin el control i el seguiment del seu embaràs. Aquest embaràs es va desenvolupar sense sobresalts ni entrebancs. La Laura es va trobar sempre bé i la criatura creixia dins seu com una llavor arrelada a la terra que, a poc a poc, es prepara per florir.

L'escoltava mentre em deia que mai li havia passat pel cap que aquella gestació no pogués arribar a bon terme. Em tenia retinguda amb el seu relat. Em deia que se sentia segura en mans de tots els professionals que la portaven, molts d'ells amics seus, ja que la Laura és infermera.

Era Setmana Santa, concretament Dilluns de Pasqua. Aquell matí, en llevar-se, la Laura va sentir que tenia moltes ganes de plorar i ho va fer. Es notava diferent i no sabia per què, però el seu cos sí que ho sabia. El dia abans ja va notar que en Pol no s'havia mogut tant com de costum. Se'l sentia menys que d'altres dies. Tampoc li va donar una importància rellevant, perquè ara, a les trenta-vuit setmanes i escaig, l'espai uterí disponible dins la panxa no era el mateix que temps enrere, quan li permetia, a en Pol, fer unes tombarelles i capgirades que feien que la panxa de la seva mare agafés formes ben curioses.

Ella i el seu home, com a bons padrins, tenien preparades unes mones de xocolata i sucre per als seus fillols. Aquell dia celebraven el tradicional dinar familiar de Pasqua. Amb avis, germans, tiets i nebots, van passar el dia en família. La Laura se sentia estranya, però tampoc podia dir que es trobés malament. Durant el dinar, sobretot a les postres, va menjar més xocolata de la que li venia de gust amb l'esperança que la dolçor fes bellugar el nen. No notava que en Pol es mogués i cada vegada se sentia més preocupada, i ja li havia comentat en un parell d'ocasions a l'Eloi.

Va ser cap al capvespre quan el neguit se'ls va fer tan intens que, amb el cor encongint però l'esperança ferma, van anar a l'hospital, només per confirmar que tot estava bé. Era època de covid i això dificultava les coses, sobretot dins els centres sanitaris.

Ben segur que tots tenim una història o altra per explicar sobre aquesta desafortunada etapa de la nostra vida, o vivències pròpies o conegudes tant nefastes com cruels. Era el temps en què una fera invisible i malvada va fer que en molts casos les persones perdéssim gran part de la nostra humanitat: res d'abraçades, res de poder fer una encaixada de mans, res de petons, asseure'ns a un metre i mig de separació i amb mitja cara tapada. Estàvem tan aterrits que ens vam oblidar de mirar-nos als ulls i veure-hi l'aflicció que tothom portava. Tots jugàvem la mateixa partida: la de la incertesa.

En arribar a urgències la van atendre de seguida, però sola, sense el seu home. A ell no el van deixar entrar, el protocol durant la pandèmia no ho permetia. El que en un principi semblava que havia de ser una simple visita rutinària per confirmar que tot estava a lloc, va deixar de ser-ho en pocs moments.

Quan el metge li feia l'ecografia, la Laura va començar a copsar incertesa al seu voltant. Buscava complicitat i ajuda en la mirada de les infermeres que l'assistien, però no van caldre massa paraules perquè la Laura sentís la certesa que allà no hi passava res de bo.

De moment ningú li deia res, però quan va veure que el box s'emplenava de professionals –ginecòlegs, metge resident, llevadores, infermeres...– no en va tenir cap dubte. Les coses anaven mal dades, aquelles corredisses mostraven una situació poc tranquil·litzadora. Tot i la seva intuïció i els seus coneixements en infermeria, mai va pensar que aquell borboll de gent mirant i voleiant al seu voltant fos causat pel que demostrava l'ecògraf.

—Què passa? —va preguntar la Laura.

La resposta va ser demolidora:

—No hi ha batec...

El silenci va omplir l'habitació, absolut i colpidor. Mai un silenci havia dit tantes coses com aquell. Com pot una frase tan curta ser tan nefasta? Com pensar que allò que creix tan endins i que dona una felicitat plena es pugui convertir en el dolor més insuportable que hagi pogut sentir mai?, em pregunto, confosa i atordida. Només en un instant...

Inconscientment, la Laura va començar a mirar al seu voltant, a un cantó i a l'altre, però no va trobar el que buscava desesperadament: el seu home, l'Eloi. Li acabaven de donar la pitjor notícia de la seva vida sola. Sí, envoltada de professionals i coneguts de professió, però sola! Tota aquella gent, diguessin el que diguessin, no omplia l'abisme en què havia caigut, un forat obscur que semblava no tenir fi. Es preguntava a si mateixa què coi feia tanta gent dins aquella habitació. No deien que només podien ser-hi el metge i una infermera? No deien que, per protocol, no podia haver-hi aquell aplegament de gent? Què hi feia tothom allà i el seu home a fora?

La Laura sentia que notícies com aquesta es mereixen ser donades d'una altra manera. El nadó és de tots dos, del pare i de la mare. On era el pare? Per què comunicar una notícia d'aquelles característiques a la mare tota sola? Hauria passat res si, enmig de tota aquella gentada, hi hagués hagut una persona més? Hi faltava l'Eloi, però el protocol li va prendre del lloc que li corresponia.

Quan va poder sentir la calidesa de la mà del seu home agafant fort la seva, ja era massa tard. El xoc va ser tan fort que ella sentia que se li segava l'ànima. L'Eloi no s'ho creia... Qui podria? A partir de llavors, no va permetre mai més que li fessin cap visita, per rutinària que fos, si el seu home no l'acompanyava.

La psicòloga de l'hospital els va assistir amb un bon acompanyament, explicant de manera pròxima i empàtica els passos que els tocava fer a partir d'aquell moment. Tenien decisions molt difícils per prendre: veure el nen o no veure'l, fer enterrament o no, fer-li vetlla, autòpsia... Els aconsellaren d'acomiar-se de la criatura, i més en tractar-se d'un òbit fetal —així s'anomena la mort d'una criatura després de les vint setmanes d'embaràs—, que li fessin fotos, que l'acaronessin, que li possessin robeta, li parlessin, li diguessin quant l'estimaven... Els digueren que fer-ho d'aquesta manera podria ajudar-los a transitar el dol d'una manera més assimilable, més portable, si pot ser. No obstant això, també els informaren que no tothom s'hi veu en cor o se sent preparat, i tot és respectable, perquè el dol, sigui quin sigui, és un dels moments

més crítics de les nostres vides. Però un dol perinatal és una ferida que no cicatritza, una absència que sempre farà mal, un dol sense consol.

L'endemà, de camí cap al quiròfan, passant amb el llit pel passadís, va tornar a viure uns moments molt incòmodes. Es veu que tota la planta sabia el que li havia passat —aquestes coses són difícils de no comentar— i la gent, a banda i banda del passadís, se la miraven amb silenci, amb cares llargues, acèrrimes i serioses. Ho deien tot sense dir res. Ella es va sentir molt observada, compadida. Tot-hom sabia que anava a parir un fill que ja era mort.

El part va ser molt dur. Tenia en Pol encaixat molt amunt i no hi havia manera de fer-lo baixar. És clar que no! El moviment era difícil: ni en Pol volia deixar la panxa de la seva mare, ni la mare volia empènyer perquè el seu fill naixés. Ella sabia que mentre el portés dintre, seria seu i que, quan sortís, hauria d'anar-se'n... Hauria de separar-se d'ell, i quina mare vol separar-se del seu fill nou-nat? Després d'empènyer repetides vegades amb grans esforços, va néixer en Pol. Era el dia 6 d'abril de 2021. Va pesar 3,480 quilos. El seu pare va tallar el cordó umbilical. Aquest vincle d'unió tan poderós entre mare i fill, entre la vida i la mort.

De seguida va arribar la primera pregunta amb la primera difícil decisió per prendre. La ginecòloga els va preguntar si volien veure el seu fill. La Laura ho va tenir clar en el mateix moment:

—Sí, el vull veure —va dir coratjosament, amb la valentia d'una mare que ha gestat i portat dins seu un fill desitjat i estimat.

L'Eloi, en canvi, de bon principi no ho va tenir tan clar... Ha de ser un moment d'una duresa indescriptible.

Després de veure el coratge de la Laura i que ella li aconsellés veure'l, va reunir el valor suficient i també ho va fer. Van posar en Pol, el seu nen, sobre el pit de la Laura. Un pit tebi, ple d'amor, que amb la seva escalfor acollia aquell infant tan tendre i perfecte.

A la pantalla del mòbil, la Laura hi porta la foto d'aquell moment: en Pol acabat de néixer sobre el seu pit. Va tenir la generositat de mostrar-me-la. Va ser un instant, només uns segons, però crec que no oblidaré mai aquella imatge... Aquell infant de bres-

sol, nounat, 'adormit' entre els braços protectors de la seva mare, **al bell mig del cor matern.**

En Pol tenia una aparença delicada i suau. Era preciós!, molt bonic i ben fet. Tenia unes galtones d'aquelles que conviden a besar sense parar, unes manetes molsudes i uns ditets petits i arrodonits d'aspecte fi i suau. Absolutament complet. El que més em va colpir de la imatge és la pau que transmetia. Irradiava una serenitat i una placidesa celestials. Una imatge tèbia de colors pastel. Mai hauria dit que dintre aquell cos menut no hi batejava el cor.

La imatge de la Laura, en canvi, no podia ser de més tristesa. Se m'encongeix el cor només de venir-me al pensament. Era el reflex absolut de la devastació: pansida, abatuda... El que més em va cridar l'atenció d'ella va ser la seva mirada. Mai n'havia vist una de tan perduda i llunyana. En els seus ulls foscos es podia veure la pena, la commoció, el desengany i una aflicció i melangia com la que només es pot trobar en la mirada d'una mare que ha parit el seu fill sense vida...

La Laura tampoc ho va tenir fàcil un cop a casa: el seu cos mostrava obertament que havia estat mare. Jo l'escolto absorta mentre explica, amb dolor, el dia que, després de la dutxa, davant el mirall del bany va veure com li rajava la sang cames avall i dels seus pits plens li brollava la llet. Es va posar a plorar. El sentiment de buidor contrastava de ple amb tot allò que ella tenia per donar.

Finalment, van creure oportú que se li fes autòpsia, fer-li una vetlla al tanatori i incinerar-lo. Mentre esperaven que des del tanatori els truquessin per poder anar a recollir les cendres, a la Laura li era impossible passar-hi pel davant tot i que és un camí que ha de fer sovint.

El mateix li va passar quan, ja a casa, van posar les cendres a la que hauria estat l'habitació d'en Pol. La porta havia d'estar sempre tancada i ella no podia passar-hi pel davant. Fins i tot, a la nit, quan s'havia d'aixecar per anar al lavabo, havia de despertar el seu home perquè l'acompanyés. Ella no s'hi veia amb cor...

El dia 2 de maig de 2021 es va veure amb prou coratge per anar a recollir les cendres d'en Pol. Justament era el Dia de la Mare. Van

decidir que les cendres del seu fill havien de ser sempre molt a prop seu, i van resoldre fer-li un lloc al menjador, així tant ells com en Pol podrien passar moltes estones junts i, quan vinguessin visites o es fes alguna reunió familiar, el seu fill també hi tindria el seu espai, junt amb la família i amics. Tenen una estrella de fusta que fa llum amb el nom d'en Pol i, tot sovint, quan hi ha alguna trobada, festa o aniversari mereixedor de fer-ne una captura per ser recordat, la Laura agafa l'estrella d'en Pol i se la posa a la mà. D'aquesta manera, el seu fill també surt a les fotos.

En Pol hauria estat el primer nadó de la tribu, la colla de l'Eloi i la Laura. En el grup de WhatsApp de les noies sempre solia haver-hi força activitat, amb comentaris i bromes de qualsevol cosa. Després de la mort d'en Pol, però, el grup no va ser el mateix. Va deixar de ser dinàmic i divertit, la Laura ho va notar des seguida. Aquelles amigues de sempre no gosaven piular per no ferir-la. Possiblement, aquest silenci fos per no saber què dir, però això a la Laura la va fer sentir sola, apartada, just el que menys necessitava. I em diu: «Jo ja havia perdut en Pol, no volia perdre res més!».

Aconsellada per la psicòloga, un dia va explicar els seus sentiments a les amigues. Els va fer saber que es podia parlar del seu fill mort de manera normal. De fet, era el que ella volia i necessitava, que se'n parlés, que el seu nom fos pronunciat sense temor, que mai s'apagués la llum del seu nen per no tenir-lo en compte, per no esmentar-lo per por de fer mal. Por tenia ella que no només fos la vida la que silenciés el plor d'en Pol, sinó l'inexorable pas del temps. En Pol l'havia fet mare.

Quan passen fatalitats com aquesta, no sabem què hem de fer ni què dir, i optem pel que ens és més fàcil: fugir o ignorar el fet, fer veure que allò no ha passat: «Ho evito, no en parlo i ja passarà...». La major part de les vegades no fa falta ni dir ni fer gaire res, n'hi ha prou d'acompanyar, en alguns casos, fins i tot amb el silenci. No ens preparen, no ens eduquen ni ensenyen a mirar de cara la mort, i sempre se'ns oblida que la mort forma part de la vida, sigui en el temps que sigui...

Al cap de quatre mesos la Laura ja tornava a estar embarassada. Explica que el nou embaràs el va viure amb molta incertesa. Quan de nou va tornar a sentir les puntades del bebè es va posar a plorar. Els records d'en Pol s'aglutinaven i es feien massa presents i l'angoixava el dubte de si aquesta vegada tot sortiria bé.

Ara els metges van decidir que es punxés heparina durant tot l'embaràs a causa de la doble alteració en la coagulació de la Laura. També se li va desenvolupar una diabetis gestacional que no va ser detectada fins cap al final del segon trimestre; l'Eloi va agafar la covid, cosa que va fer que ella s'hagués de traslladar a casa dels seus pares i estiguessin separats quinze dies, i encara s'hi va afegir una infecció d'orina de la Laura. Si a tot això hi sumem la incertesa i la por que ja l'acompanyava des del principi, tenim una bomba d'estrès. I si això no és bo per a ningú, molt menys per a una dona embarassada que pocs mesos abans havia perdut el seu primer fill.

La Laura estava de trenta-quatre setmanes quan un dia, de sobte, es va sentir una forta punxada al baix ventre. Què era aquella fiblada tant forta? Què passava? Les proves que li van fer a l'hospital van resultar totes bé. El que va mostrar l'ecografia era com la criatura havia canviat de posició. Es mostrava asseguda, com si digués: «D'aquí no em moc fins que la meva mare es calmi un xic, faci una pausa i respiri tranquil·la». Sí, tot estava bé, sortosament. Aquesta vegada, el ventre de la Laura donava acollida a una nena, la Mar.

La Laura explica que, en casos com aquest, se sol recomanar que la mare doni a llum abans de la setmana en què va perdre l'anterior fill. A la Laura li van induir el part a la setmana trenta-set. La nena va néixer el Dilluns de Pasqua de 2022, just un any després que aquests pares van saber que en Pol no tenia batec. Són coses així que a mi em fan rumiar molt. Em pregunto què ens vol dir la vida amb analogies com aquestes.

El part es va desenvolupar correctament: amb els nervis propis d'aquella situació, però amb normalitat. I de cop, altra vegada les corredisses i les presses que indiquen que alguna cosa no va com hauria d'anar. La Mar va néixer amb els pulmons plens d'aigua!

Aquelles corredisses eren per ajudar la nena a respirar i portar-la, de seguida, a l'UCI.

Tant la Laura com l'Eloi van tornar a passar un ensurt com n'hi ha pocs. L'equip mèdic, però, els va tranquil·litzar de seguida dient que la Mar estava bé, que allò s'arreglaria. Però quins pares són els que poden mantenir la calma en moments com aquests?

La Mar es va recuperar i es va posar bona, però va haver d'estar quinze dies a l'UCI pediàtrica. Això va representar que la Laura i l'Eloi van haver de sortir de l'hospital amb els braços buits per segona vegada. Va ser una altra garrotada de les fortes, i difícil va ser traspasar la porta de l'hospital deixant enrere la Mar. Els pares, novament, van arribar a casa seva sense criatura, amb les mans buides, però amb el cor ple d'esperança i il·lusió de saber que la Mar dia rere dia evolucionava favorablement. Ara sabien on tornar cada vegada que volien veure la dolça carona de la seva filla i, sobretot, podien sentir el soroll que feia el seu cor en bategar.

En el moment d'escriure aquestes línies la Mar ja ha complert un any. Certifico que és una criatura sana i preciosa i, a parer meu, s'assembla moltíssim al seu germà, en Pol. Pot ser un altre cos amb la mateixa ànima?, em pregunto encuriosida...

En Pol, un ésser especial ple d'innocència,
un ésser que ens va ensenyar el valor de l'existència.
Va ser poesia encara que fos sense moviment,
va ser un regal del firmament.
En els somnis més profunds t'imaginem volar,
sigues feliç, estimat, i mai deixis de brillar.

La placenta de la Núria.

«*Haviem sigut pares de la mort*»

La història d'aquesta família, a part de ser un procés de dol perinatal, podria ser una reivindicació, un reclam dels drets fonamentals que tenim les persones, sobretot en circumstàncies tan adverses com és la mort d'un fill a punt de néixer. És una demanda d'empatia i solidaritat, sobretot en l'àmbit de la medicina, ja que són aquests professionals els que moltes vegades han de comunicar notícies nefastes i molt dures a altres persones. Un relat que fa palès com, moltes vegades, els humans ens oblidem de mirar-nos als ulls, d'agafar-nos les mans o de parar bé les orelles per simplement ser escoltats, perquè en situacions com aquesta, malauradament, no es pot fer gaire res més que escoltar i acompanyar.

L'Anna és una mare que, aquella tarda d'infortuni, es va trobar amb professionals que no van saber com escoltar ni empatitzar amb el seu dolor. Si bé és cert que aquests professionals, moltes vegades, mantenen una baralla amb el rellotge i han de lluitar amb el temps per poder atendre tothom i bé, d'altres es troben sense gaires recursos al seu abast i, a vegades, la falta de coneixements i preparació fan que semblin menys pròxims del que en realitat són.

Aquella adversitat li va canviar la vida, a ella, a en Llorenç, el seu home, i a la gent del seu voltant. Com tants d'altres, l'Anna va tenir un embaràs dels que en diem normals, és a dir, tot marxava segons el previst i la criatura es desenvolupava i creixia en el ventre de la seva mare de manera complida. A les trenta-tres setmanes li van aconsellar que baixés el ritme i fes repòs. Començava a tenir contraccions.

Les primeres olors d'aquella imminent primavera estaven a punt per esclatar, com la panxa de l'Anna, grossa, rodona i plena de vida, gairebé a punt per donar a llum a la seva filla, la Núria. La tarda era clara, brillant i neta, sense cap núvol. La temperatura tèbia convidava al passeig. I així va ser com l'Anna i els seus pares van sortir a fer un volt al bosc que hi ha al darrere de casa seva. Gaudien de la tarda, del passeig i de la conversa quan, de sobte, l'Anna va ensopegar amb una pedra del camí.

Va ser una mala caiguda: va donar-se un cop fort a les costelles i, per uns instants, va perdre el sentit. Els seus pares la van portar de seguida a l'hospital més proper i va ser aquí on va començar un rosari de dissorts i fatalitats que portarien aquesta família a passar el pitjor tràngol de la seva vida.

Després d'agafar-li les dades la van fer passar a la sala d'espera, on va ser dues hores abans no la van fer entrar en el box per visitar-la. Em pregunto per a què serveixen els triatges: una dona embarassada de trenta-vuit setmanes que recorre a l'hospital per una caiguda i queixant-se de dolor no hauria de tenir la possibilitat que la visitessin de seguida? No s'hauria de comprovar que la criatura està bé sense deixar que passés tant de temps?

La patacada no va ser poca cosa: es va regirar el turmell, es va trencar el braç i es va esquinçar una costella! El dolor físic que sentia era fort, però el dolor intern era molt superior; el cop important el portava al cor. Em pregunto si, d'alguna manera, se li hauria pogut estalviar tot el malestar que va patir pensant que la seva relliscada havia pogut trencar el procés natural de la vida, la gestació.

Amb tanta estona d'espera, en Llorenç va tenir temps d'arribar a l'hospital des de la feina. Explica compungit com té gravat al

cap el camí que va haver de fer per aquell passadís inacabable de l'hospital, al costat del zelador que portava l'ecògraf, aquella eina que li diria si la seva filla estava bé.

Una vegada a lloc, la ginecòloga va començar l'exploració de manera freda i distant. Amb prou feines va murmurar un *hola* en entrar i ni tan sols va preguntar com es trobava. Va anar per feina. Tampoc va trigar gaire a dir aquelles maleïdes paraules de manera glacial: «La nena no té batec, ara l'hauràs de parir». Així, com aquell qui dona el *bon dia*, com qui diu que tranquil·la, que allò no és res, que només és un dit petit trencat.

Desconec si en algun moment de la carrera de medicina preparen per ser tan impermeable, tan indiferent al dolor aliè. Si és així, crec que caldria replantejar-s'ho. Hauria d'haver-hi una assignatura en què ensenyessin el valor de l'empatia, la solidaritat i la comprensió per donar notícies tan dures com aquesta. Al cap i a la fi, de segur que a aquella doctora, si hagués estat al lloc de l'Anna, no només li hauria agradat un xic d'amabilitat, sinó que també li hauria facilitat el mal tràngol rebre una mica de comprensió i la calidesa del professional en una situació tan punyent com aquella.

L'Anna es trobava absolutament adolorida i en estat de xoc, amb ganes de córrer i sortir d'allà, de fugir! Allò no estava passant, fins i tot li va dir al seu home: «Llorenç, dorm, això és un malson». Per uns instants va tenir la dolça esperança que, si s'adormien, quan es despertessin tot allò hauria passat i només hauria estat això, un malson. Per tal que li fessin la radiografia que va confirmar el braç trencat i la costella esquinçada, també va haver d'esperar més d'una hora. Es queixava de molt dolor, però el metge, en lloc de mostrar un xic de compassió i ser una mica benèvol, li deia que era perquè estava molt nerviosa i tocada emocionalment. Sentir això em provoca esgarrifances.

El treball de part, li va tocar fer-lo en una habitació normal i corrent de la planta de maternitat, on podien sentir el plor dels altres infants sabent que no sentirien mai el de la Núria. Tampoc calia dreçar gaire les orelles per copsar les felicitacions i rialles de

les habitacions veïnes davant l'arribada dels nounats i, no, a l'habitació de l'Anna tampoc hi havia cap estri que pogués facilitar una mica el treball que tenia per endavant, com podria ser una pilota o algun instrument de dilatació.

També van trobar a faltar les explicacions oportunes d'aquell moment o que els permetessin triar la manera de rebre la Núria. Si l'Anna estava a punt de parir, per què no fer-ho com ells tenien pensat? Potser perquè la nena era morta i la gent d'allà va pensar que no calia, que ja no valia la pena de fer-ho bonic i agradable, tal com seria un part 'normal'? Ningú va tenir present fer una mica més grata, més suportable, la tragèdia d'aquests pares.

L'Anna i en Llorenç tenien preparat un llistat de cançons de música suau i relaxant, que pensaven posar mentre l'Anna fes el treball de dilatació. Fins i tot havien pensat fer servir l'aromateràpia, perquè les olors els ajudessin a donar la benvinguda a la Núria d'una manera tan plaent i amorosa com fos possible. En cap moment van tenir acompanyament per part de ningú. De fet, el personal ni tan sols entrava a l'habitació per veure com anava tot o si els calia alguna cosa més.

Se sabien sobrepassats per les circumstàncies i, enmig del terrible dolor i desesperança, eren conscients que el seu estat requeria ajuda. Per això, en diverses ocasions van demanar la intervenció d'un psicòleg. Aquí també van estar de pega i no van poder beneficiar-se de tenir cap xerrada amb un professional. La raó era sempre la mateixa: com que es trobaven en estat de xoc, no els serviria de res. En aquelles circumstàncies no calia. Se'ls deia que el dolor d'aquells moments era massa intens, que les paraules o aportacions que pogués fer el psicòleg no els ajudarien gaire, ja que la pèrdua de la nena els havia colpit massa.

L'Anna explica que va passar la major part del temps arronçada al damunt del llit, en un intent en va de retenir la seva filla. En el fons, no volia parir-la. És infermera a l'UCI pediàtrica, no se li ha d'explicar gran cosa. Sabia perfectament que si empenyia amb força, si feia el treball de part amb intenció, la Núria sortiria del seu ventre i s'hauria de separar de la nena, i això era, precisa-

ment, el que ella no volia, separar-se de la seva filla i endinsar-se en la raresa d'aquella nova situació.

Finalment, van acompanyar-los a un quiròfan —no al quiròfan, que és diferent!—. Era un quiròfan petit, llòbrec, sense amb prou feines claror. Hi havia alguns trastos arraconats en un costat del llit i a l'altre, un vell tamboret on en Llorenç va aprofitar per asseure's al costat de la seva dona. El llit només disposava de dos camals per poder-se posar en posició de parir. Tot plegat, depriment i desolador, tant fou així que en Llorenç li va dir a l'Anna: «*Carinyo*, ens han posat a la sala de màquines perquè la nena és morta.»

Quan va entrar l'anestesia per posar-li l'epidural, la salutació que els va fer va ser tan minsa que haurien preferit el silenci, que no digués res; hauria quedat més elegant. L'Anna es va haver d'espavilar com va poder per tenir la nena. Allà l'ajuda i l'empatia brillaven per la seva absència. Aquesta vegada la ginecòloga tampoc va donar mostres de comprensió ni compassió. No semblava que allà hi hagués una dona que, a més de tenir una costella esquinçada, un braç trencat i el peu regirat, estava parint una filla morta. I en Llorenç reflexiona i em diu: «La desgràcia és la mateixa, però la manera de plantejar les coses i d'abordar la situació canvia molt l'experiència, sobretot al cap del temps: la vivència serà trista igualment, però el record d'haver-ho fet bonic, cuidat i respectat ens podria haver acompanyat i ens hauria consolat d'una altra manera.»

Com pot ser que l'ésser humà s'oblidi del que el defineix com a tal? Com es pot estalviar l'escalf en una situació així? No m'ho explico, i sento que gairebé no ho vull entendre. Vull pensar que la majoria de les persones, inclosos els professionals de la medicina, tot sovint no saben com sostenir ni gestionar el dolor aliè i busquen les alternatives que poden —per més inversemblants i absurdes que ara ens semblin— per fer-hi front. Una manera podria ser la de no mirar el desastre a la cara, cosa estranya tractant-se d'una professió com aquesta.

La majoria de la gent té problemes per saber com afrontar la mort, sigui quina sigui. Ningú ens n'ensenya, no en parlem

obertament, la societat en fuig. Si no se'n parla no fa mal; o és fuggint-ne que ens en fem de mal? No expressar i reprimir fan que el martiri se'ns quedi tancat dintre el pit i llavors aquest sentiment no gestionat –o pitjor encara, mal gestionat– es transformi en mil coses i cap de bona: impotència, frustració, ansietat, intranquil·litat, malestar general... I és així com molta gent avui dia transita la vida acumulant un munt de dolors sense expressar, perquè socialment no són ben vistos, i perquè no hem tingut la sort que ningú ens donés eines –educació suficient– per poder comprendre la quotidianitat de la mort, amb qui convivim permanentment. Tenim vides fràgils malgrat que fabriquem invulnerabilitats.

La Núria va néixer el 19 de març de 2021, el Dia del Pare. Hi ha sincronies que subratllen el dolor, com missatges amagats dins la mateixa cruesa. A en Llorenç no li van donar l'opció de poder tallar el cordó umbilical que unia la seva filla a la seva esposa. Ni l'Anna va poder sentir la criatura damunt del seu pit. Se la van en dur de seguida. Allà s'anava per feina: fet fet! En el part, l'Anna va patir un esquinçament de grau dos, però no la van cosir fins hores després i sense anestèsia. L'Anna em diu: «**Havíem sigut pares de la mort.**»

Dies després, l'autòpsia va revelar que la mort de la criatura havia estat per un coàgul de sang a la placenta, això indica que no necessàriament havia estat la caiguda de l'Anna la responsable de la mort de la Núria. Malauradament aquests casos són força comuns i no se sap ben bé per quins motius passa. Tot i ser així, l'Anna va tenir un gran sentiment de culpa. Les seves llàgrimes em trenquen el cor mentre em diu que durant dies se li havia instal·lat al pensament: «He matat a la meva filla». Durant un temps, va culpar el seu cos de no ser capaç de mantenir la nena viva.

Explica que va arribar a sentir una gran dissociació, fins al punt de despersonalitzar-se del seu cos: ella era una i el cos un organisme fora seu.

Els familiars tampoc van tenir gaire sort. En Llorenç i l'Anna no els van poder donar la notícia personalment. A més, la ginecòloga –suposo que en un intent de fer les coses més fàcils– va dir als